

- ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ -

**«Παύλος Μελάς», 150 χρόνια από τη γέννησή του – Εκδήλωση Δήμου  
Παύλου Μελά και Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα την Τρίτη 13  
Οκτωβρίου**

Εκατόν πενήντα χρόνια συμπληρώνονται φέτος από τη γέννηση του **Παύλου Μελά** (29 Μαρτίου 1870, στη Μασσαλία) και ο **Δήμος Παύλου Μελά // Τμήμα Πολιτισμού** με την υποστήριξη του **Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα**, διοργανώνει εκδήλωση – αφιέρωμα στη ζωή και τη δράση του, στις 13 Οκτωβρίου, ημέρα που άφησε την τελευταία του πνοή ο γενναίος άντρας, υπόδειγμα αυταπάρνησης και ανιδιοτελούς θυσίας για την πατρίδα.

Υπάρχουν κάποια ονόματα στην ιστορία των λαών που φέρουν ειδικό βάρος και ντύνονται τον μανδύα του μύθου. Είναι οι πράξεις τους, το ανάστημά τους, οι καταβολές που αφήνουν στις επόμενες γενιές, το θάρρος, οι αρετές τους; Ένα τέτοιο όνομα είναι ο Παύλος Μελάς, του οποίου η σύντομη ζωή και ο θάνατος σε σύγκρουση με τον τουρκικό στρατό στη Στάτιστα, ανήγαγαν το πρόσωπό του στη σφαίρα του θρύλου, κατέστησαν τον Μακεδονικό Αγώνα πανελλήνια υπόθεση και τον ίδιο σύμβολο ήθους και γνήσιου πατριωτισμού.

Με την εκτεταμένη δημοσιότητα που έλαβε ο θάνατος της εμβληματικής μορφής του μακεδονικού αγώνα, ο Παύλος Μελάς αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για πολλούς Έλληνες ζωγράφους, ποιητές και άλλους νέους δημιουργούς, έγινε πορτρέτο, δημοτικό τραγούδι, θεατρικό έργο, επιστολικό δελτάριο, ενώ η διάσταση της θυσίας του αποτυπώθηκε και μέσα από σελίδες βιβλίων.

Μακριά από αστόχαστη μισαλλοδοξία και με σεβασμό στην ιστορία του τόπου μας, η μορφή του Παύλου Μελά και η υστεροφημία του, αξιοποιούνται σε εκπαιδευτικά προγράμματα με παιδαγωγικό χαρακτήρα, όπου αναφέρονται ονόματα και προσωπικότητες της εποχής που έπαιζαν πολύ σημαντικό ρόλο στα γεγονότα, κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, προβάλλουν και "αγγίζουν" στοιχεία του σύγχρονου πολιτισμού με έννοιες, όπως ο άλλος, ο φυλακισμένος, τα δύο φύλα, η αίσθηση της ειρήνης, η αγάπη για δημιουργία, η ανάγκη για εκπαίδευση και για σπουδές.

Σήμερα πολλά προσωπικά του αντικείμενα εκτίθενται στο Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα στο κέντρο της Θεσσαλονίκης και στο Μουσείο Παύλος Μελάς στην Καστοριά, πλήθος προτομών του στολίζουν πλατείες πολλών πόλεων, ενώ με το πρόγραμμα Καλλικράτης, ο Δήμος μας μετά τη συγχώνευση Σταυρούπολης, Πολίχνης, Ευκαρπίας και με σημείο αναφοράς το πρώην στρατόπεδο και μελλοντικό Μητροπολιτικό Πάρκο, φέρει με τιμή το όνομα «Παύλος Μελάς».

## ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ο Δήμαρχος Παύλου Μελά Δημήτρης Δεμουρτζίδης, το Δημοτικό Συμβούλιο, η Εντεταλμένη σε θέματα πολιτισμού Ευαγγελία Καρακούτα και το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα σας καλούν στην εκδήλωση **«Παύλος Μελάς, η ζωή και η δράση του»**, που θα διοργανωθεί την **Τρίτη 13 Οκτωβρίου και ώρα 19.00**, στο **Δημοτικό Θέατρο του Κέντρου Πολιτισμού Χρήστος Τσακίρης, Λαγκαδά 221**, Σταυρούπολη, πολύ κοντά στο πρώην στρατόπεδο Παύλου Μελά.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει

- Ομιλίες.
- Προβολή της ταινίας ντοκιμαντέρ «Παύλος Μελάς – γράμματα από τη Μακεδονία», παραγωγής της εκπαιδευτικής τηλεόρασης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, με τους Τάσο Νούσια, Ναταλία Δραγούμη, Αντώνη Φραγκάκη.
- Έκθεση φωτογραφικού - ιστορικού υλικού «Ο Μακεδονικός Αγώνας 1904 -1908».

**Θα τηρηθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας του κοινού και των διοργανωτών.**

## ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ - ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ  
2313 302937

## Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ

Ο Παύλος Μελάς, ένα από τα επτά παιδιά του Μιχαήλ Μελά και της Ελένης, γεννήθηκε στις 29 Μαρτίου του 1870 στη Μασσαλία, όπου ο πατέρας του δραστηριοποιούνταν ως έμπορος. Φοίτησε στη Σχολή Ευελπίδων και εξήλθε ως ανθυπολοχαγός του Πυροβολικού τον Αύγουστο του 1891. Τον επόμενο χρόνο νυμφεύτηκε τη Ναταλία Δραγούμη, κόρη του τραπεζίτη και πολιτικού Στέφανου Δραγούμη, με την οποία απέκτησε δύο παιδιά, τον στρατιωτικό Μιχαήλ Μελά και τη χημικό Ζωή Μελά - Ιωαννίδη.

Στις αρχές του 20ου αιώνα τον απασχολεί έντονα η κατάσταση στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία και τον ανησυχεί η δράση των κομιτατζήδων, που επιδιώκουν την προσάρτηση της Μακεδονίας στη Βουλγαρία. Τον επηρεάζει έντονα ο Μακεδόνας πεθερός του, ενώ έχει πληροφόρηση από πρώτο χέρι από τον αδελφό της γυναίκας του Ίωνα Δραγούμη, που υπηρετεί ως υποπρόξενος στο Μοναστήρι.

Τον Φεβρουάριο του 1904, μαζί με άλλους τρεις αξιωματικούς, τους λοχαγούς Αλέξανδρο Κοντούλη και Αναστάσιο Παπούλα και τον ανθυπολοχαγό Γεώργιο Κολοκοτρώνη, συμμετέχει σε μυστική αποστολή στη Μακεδονία με το ψευδώνυμο Μίκης Ζέζας (Μίκης, από το όνομα του γιου του Μιχαήλ, που τον φωνάζουν χαϊδευτικά Μίκη και Ζέζας, από το όνομα της κόρης του Ζωής, που τη φωνάζουν χαϊδευτικά Ζέζα), κατόπιν εντολής της κυβέρνησης Θεοτόκη. Η ομάδα των τεσσάρων αξιωματικών, συνοδευόμενη από μακεδόνες αγωνιστές, δραστηριοποιήθηκε στη δυτική Μακεδονία, αλλά οι κινήσεις της έγιναν αντιληπτές από τους Τούρκους, οι οποίοι ζήτησαν από την ελληνική κυβέρνηση την ανάκλησή τους. Έτσι, ο Μελάς μαζί με τους τρεις άλλους αξιωματικούς επέστρεψαν στην Αθήνα στις 29 Μαρτίου.

Τον Ιούλιο, ενώ υπηρετούσε στη Σχολή Ευελπίδων, ζήτησε 20ήμερη άδεια και έκανε ένα δεύτερο ταξίδι στη Μακεδονία. Στο πλαστό διαβατήριό του αναγραφόταν το όνομα Πέτρος Δέδες και ως επάγγελμα δήλωνε ζωέμπορος. Μόλις έφθασε στην Κοζάνη συναντήθηκε με το ντόπιο ελληνικό στοιχείο και αποφασίστηκε η συγκρότηση ενόπλων σωμάτων με τη στρατολόγηση ανδρών από τις γύρω περιοχές και η ανάληψη άμεσης

δράσης στη Δυτική Μακεδονία. Επέστρεψε στην Αθήνα στις 3 Αυγούστου γεμάτος αισιοδοξία για την έκβαση του Αγώνα.

Μετά από 15 ημέρες ζήτησε κι έλαβε τετράμηνη άδεια από το στράτευμα για να αναλάβει επίσημα την αρχηγία του Μακεδονικού Αγώνα στην περιοχή της Καστοριάς και του Μοναστηρίου, κατόπιν υπόδειξης του Μακεδονικού Κομιτάτου.

Στις 28 Αυγούστου ο Καπετάν Μίκης Ζέζας διέβη τα σύνορα, συνοδευόμενος από αρκετούς Μακεδόνες, Λάκωνες και Κρήτες, και στα μέσα Σεπτεμβρίου στρατοπέδευσε στην περιοχή της Καστοριάς. Στις 13 Οκτωβρίου του 1904 εισήλθε στο χωριό Στάτιστα (σημερινός Μελάς Καστοριάς) για να αναπαυτεί αυτός και οι άνδρες του. Όμως, ο Βούλγαρος αρχικομιτατζής Μήτρος Βλάχος, προκειμένου να τον βγάλει από τη μέση, ειδοποίησε τις οθωμανικές αρχές. Επί τόπου κατέφθασε ισχυρό στρατιωτικό απόσπασμα, αποτελούμενο από 150 άνδρες και στη συμπλοκή που ακολούθησε, ο Παύλος Μελάς τραυματίστηκε σοβαρά στην οσφυϊκή χώρα και μετά από μισή ώρα άφησε την τελευταία του πνοή.

Το κεφάλι του αποκόπηκε από τους συμπολεμιστές του και τάφηκε στο ναό της Αγίας Παρασκευής στο Πισοδέρι. Το σώμα του παραδόθηκε από τις οθωμανικές αρχές στον μητροπολίτη Καστοριάς Γερμανό (Καραβαγγέλη) και τάφηκε στον βυζαντινό ναό των Ταξιαρχών στην Καστοριά, όπου αναπαύεται και η κάρά του από το 1950. Στον ίδιο ναό έχει ταφεί και η σύζυγός του Ναταλία, κατ' επιθυμίαν της.

Ο θάνατος του Παύλου Μελά έγινε γνωστός στην Αθήνα στις 18 Οκτωβρίου και συγκλόνισε την κοινή γνώμη, λόγω του ακέραιου και αγνού χαρακτήρα του ανδρός, αλλά και του γνωστού ονόματος της οικογένειάς του, που είχε μεγάλους δεσμούς με τη Μακεδονία και την κοινωνία των Αθηνών. Η θυσία του σηματοδότησε την ουσιαστική έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα, που κορυφώθηκε με τους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913.

Ο εθνικός μας ποιητής Κωστής Παλαμάς έγραψε για το θάνατό του:

«Σε κλαίει λαός. Πάντα χλωρό να σείεται το χορτάρι  
στον τόπο που σε πλάγιασε το βόλι, ω παλικάρι.  
Πανάλαφρος ο ύπνος σου του Απρίλη τα πουλιά  
σαν του σπιτιού σου να τ' ακούς λογάκια και φιλιά,  
και να σου φτάνουν του σκληρού χειμώνα οι καταρράχτες  
σαν τουφεκιού αστραπόβροντα και σαν πολέμου κράχτες.  
Πλατιά του ονείρου μας η γη και απόμακρη.  
Και γέρνεις εκεί και σβεις γοργά.  
Ιερή στιγμή. Σαν πιο πλατιά τη δείχνεις και τη φέρνεις  
σαν πιο κοντά! »